

או ראשון ויפסיד המתענה. ואכת על התפלה אין נכון להתפלל מן האוכלים שלא יוכל לומר עננו רבנן) וטוב משניהם לקרא אחד מהם שקראו כבר כדאשכחנא רבנן) בבית הכנסת שאין בו אלא אחד שידוע לקרות שקורא וחוזר וקורא. אחר הקריאה יאמר קדיש קצר וכן אחר כל הקריאות לבר ממנחתא דתעניתא ודשבתא שלמי שאחר קריאתו עומדין להתפלל, אחר(י) [ג] הקדיש דאחר הקריאה עד עמדו לפני התיבה (ב) שלא לשנות תפלת המנחה שאומרים קדיש דאחר תהלה לפניו. ואחר גלילת הספר תורה יאמר החן זקנים ונערים יהללו את שם יי וגי ואם יתחיל ממלכי ארץ וכל לאומים טוב יהיה הדבר, שלמי שיטתו אמה קאי יהללו, היה להם לומר הללו ויאמר לקהל כמו גדלו רוממו כשמוציא ספר תורה רבנן). ויעמוד להניח ספר תורה במקומו וב(ה)נחה יאמר שובה יי רבנות אלפי ישראל.

ובתענית יקראו בחזרה ג' בפרשת ויחל רבנן) שחרית ומנחה כך עמא דבר ויש שקורין שחרית בסדר השבוע ומנחה בוהל ואין חופסין אותם בכך, אע"פ ששינוי רבנן) מפסיקין לתעניות פריך תלמודא רבנן) ולקרוא בצפרא בסידרא דיומא ובמנחתא בתעניתא אמר רב הונא (ציפרא) כינופיא מצפרא ולא קרו ספר תורה, ואם כן לדידן דלא עבדינן כינופיא, ויכלנא למיקבי בצפרא [בענינא] דיומא רבנן) ולכך אין מפסיקין שחרית (דון) רק בטיבא שהיו קורין שחרית בנזונותם ומפסיד אסוף אסיפס רבנן) ובמנחה השלישי מפסיד ברדשו יי בהמצאו ובמנחתא דתעניתא או ברכת כהנים. וזהו סד"ר השבוע ומיה ששכחתי ועויתי יתקן המביין רבנן). וזהו סד"ר ערב שבת כאשר בארתי.

בשבת ערבית אומר ברכו ואינו אומר רבנן) והוא רחום כמו שבארתי לעיל רבנן) ועוד שהיא תחינה ועוד שאין שואלים צרכיו בשבת רבנן) מן יתעצב הלב וכתבי רבנן) ברכת יי היא תעשרה, זו שבת רבנן) שברכו השם שנא' ויברך אלהים את יום השביעי ולא יוסף עצב [עמא] אסור לאדם שיהיה עצב בה, ולכך אין אנו אומרים אמצעיות,

רבנן) הובא במאור"ח סי' תקס"ו ובאבודרהם תפלת תענית דף ע"ג ע"א וכ"ה בסר"ע דף ל"ה ע"ב ובכלבו בשו"ת שבסוף הספר דף קנ"ה ע"ב לרב יהודאי ו"ל ובסנהגין ה' תעניות סי' י"א.

רבנן) תוספתא פ"ג דמגילה ה"ו.

רבנן) ג"ו הובא באי"ח שם ה' קריאת סית סי' ט"ב. ועי' לקמן בתפלת מנחה לשבת.

רבנן) כשמוציא ס"ת חסר בכת"י ה'.

רבנן) מכאן עד ויש ליתא בכת"י ה'.

רבנן) מגילה כ"ט ע"א, ובכת"י ה': ששנים.

רבנן) שם ל' ע"ב.

רבנן) ועי' במח"ז סוף סי' רע"א. ותחת תיבת כינופיא איתא בכת"י ה' ביטויא.

רבנן) ומפסיד אסוף אסיפס ליתא בכת"י ה'.

רבנן) ובכת"י ה': יתקן המעיין.

רבנן) אומר כתיב ב"ש בב' כת"י ולא מזמר, כאשר העתיק רמב"ש ברשימת האמבורג

סי' 187.

רבנן) בתפלת ערבית לחול.

רבנן) ירושלמי פסיו דשבת היג. ובכת"י ה': והוא רחום שואלים צרכים למעלה ועוד

שהיא תחינה ואין אומרים בשבת מן יתעצב הלב.

רבנן) משלי י', כ"ב. ומכאן ועד תיבת עצב נסחק בכת"י ה'.

רבנן) וירושלמי פ"ב דברכות היו ופיג דמויק היה, ביר ריש פ"יא ואם פרשה ק' אות ו'

והובא במח"ז סי' קמ"א.

שמה יהיה צריך לאחת מהם ומתעצב ^(נב). קריית שמע בברכותיה וחותם באחרונה פורס סוכת שלום ^(נא). ואם אמר שומר עמו ישראל כמו בחול אין מחזירין אותו דהכי אמר רב שלום גאון ^(נא) בשיבה לא היו משנים בשבת ולא ב"ש אך בבית הרב היו משנים, ונותנים טעם לדבריו משל לשני רועים האחד יושב מנגד לדערו והאחד נעל בפני עדרו כראוי, זה שישב לו מנגד בא ארי חדים, וזה שנעל כראוי אין מתירא, כד בחול שאין עסוקים במצות שבת צריכים את לומר ושומר צאתנו, אבל בשבת שאנו עסוקים במצות שבת אין אנו צריכים לשמרה אחרת, והוה ברית עולם, שלא יהיה לנו שום חזק וצער בשבת, ולכך אנו אומרים ושמר להוכיח אותו ברית והוה שיסדו ברצה וההליצנו שלא תהא צרה ויגון ביום מנוחתנו. ואין אומי' ברוך יי' לעולם אמן ואמן, שלא תיקנהו אלא בשביל שהיו מרודים בעוסקם ולא היו מתפללים משום דסבר כרב דתפילת ערבית רשות כאשר ביארתי ^(נב) ובשבת אוקמו קריית שמע אעיקר תקנתה, שתים לפנייה ושתים לאחריה, משום מזיקין ^(נב), או משום שלפי שלא היו עושין מאומה היו מתפללים תפילת ערבית ולא היו [אומרים] ברוך יי' לעולם אמן ואמן ^(נב). ואמר ושמר, קדיש קצר, שאין להקפיד בשבת לסמוך גאולה לתפילה שאין יום צרה בשבת. ומתפלל שלש ראשונות שלש אחרונות וקדושה היום באמצע ומזכיר שבת דבראשית ואמר אתה קדשת לשמך וכי' ויכולו עד לעשות ויום השביעי רצית בו ^(נב) וקדשתי המדת ימים אותו קראת זכר למעשה בראשית וליציאת מצרים, אלהינו ואלהי אבותינו וכי' וכן בכל תפילות שבת צריך להזכיר יציאת מצרים, כדפי' רשב"ם בערבי פסחים ^(נב) וראיה למבין מקדושה דכסא שאנו מוכיזין שניהם וכן בפרשת זכור הזכיר שבת בראשית ובפרשת שמור מזכיר יציאת מצרים לכן צריכים את להזכיר שניהם בתפילה ובקדושה ^(נב). ויכולו השמים מעומד שאנו מעידים ששבת יוציאו ומשפט עדים להיות בעמדה שני ועמדו שני האנשים ^(נב) ואע"פ שכבר אמרנוהו בתפלה נתקן ^(נב) בשביל יום טוב שחל להיות (בערב) בשבת שאין את אומרים אותו בתפילה ושלא לחלק בתפילת שבתות את אומי' אותו המיר גם בקדושה רבים קבעוהו להוציא בני ביתו ולא

^(נא) עיי' תנחומא הנדפס מכבר ריש פ' וירא, מדרש תהלים סוף מומר כי' וסח"ו סי' ק"מ. ודברי הסוכים כובאים בא"ח תפלת ע"ש סי' א' ובכלבו ריש דין ל"ה.

^(נב) ובת"י ה': באחד פורס שלום.

^(נא) עיי' סרע"ג דף כ"ה ע"א, שערי תשובה סי' פ', פורס סי' ג', מחיו סי' קיב, שכלי הלקס סי' סיה ותניא סי' יג, האשכול חייא סי' כ"ז, והמנהיג דף כ"ג ע"ב סי' ג'. וסכאן עד היכת לדבריו מתקן בת"י ה'. וכל הענין הובא בא"ח שם סי' ב' ובכלבו שם.

^(נב) עיי' לעיל הערה קנייה וקיים.

^(נא) עיי' בסרע"ג דף כ"ה ע"א.

^(נא) ג"ז שם בא"ח סי' ב' ונ' ובכלבו שם.

^(נב) בנוסחת הספרים שאומרים ישמחו במלכותך גם בתפלת ערבית.

^(נב) פסחים קי"ז ע"ב דיה צריך שיוכיר יציאת מצרים בקידוש היום ועיי' רי"ף גאוןת היא צד י' וזמב"ן עהית דברים ה', ס"ז. ובת"י ה': שרבי"ם.

^(נא) ג"ז שם בא"ח סי' י"ג ובכלבו שם. ועיי' כס' תצי מנשה עה"ת לזנרון תרסיא, צד 42 בשם הרב ר' אהרן.

^(נב) עיי' מחיו סי' קנ"ו, פורס סי' ג', שבה"ל"ק סי' ס"ז, המנהיג ה' שבת סי' ו' וז', בא"ח שם סי' ה' ובמסכת משה סי' תכ"ח ותכ"ט.

^(נא) ובת"י ה': ומשפטי עדים — מעומד — ואע"פ שכני אמצותו תחלה בתק.

הקפידו בו כל כך שיצטרף לאומרו מעובד יי). ברכה אחת מעין שבע וכולל בכל זם חמיד למען הברכות שכך סידור הברכה, ובשביל שכיית הכנסת שלהם היה בשדה התקינו ברכה זו כדי להסתין עם שבשדות יי) ומשום מאדים המשמש בערב שבת יי) תקנוה בשבת ולא ביום טוב שחל להיות בחול, ומשום אגרת בת מחלת ליכא דאבוי גור עליה שלא תבא כלל בישוב יי) ואף בייט שחל להיות בערב שבת יי) היו אומרים אותה שלא לחלק בשאר שבתות או שמא היו מרודים בצורך אוכל נפש וכך החוקנו בה יי). קדיש שלם, במה מדליקין, וקדיש של קסן אמרו נאונים התקינו לאומרו כדי להסתין מאן דלא מצלי משום סכנה דבי שמישי דשכיחי מדיקין, ונ"ל כך להורות פסול פתילות ופסול שמנים ושאר הלכות שבו ומשום חומרא דשבת תקנו בה מה שלא בימים טובים יי). שחרית סדר ברכות פסוקי דזמרה ואין אומרים מזמור לתודה שלא היתה קריבה בשבת יי) ומסיפס מזמורים, יש מהם שמדברין מיצירה ויש מהן שמדברין מן התורה שנתנה בשבת על ידי משה רבינו יי), ולכך אנו אומרים מזמורים שישד והלל הגדול נמי מדבר מיצירה יי) ועוד שויכול כ"ז כי לעולם חסדו כנגד כיו דורות שזון הקביה בחסד קודם מתן תורה יי) ואע"פ דאבוי וריבא דאמרי תרווייהו בתענית יי) אין אומי הלל הגדול אלא בנמש שביעה ובכרם מלאה שלכך אנו אומרים אותו ליל פסח אחר הסעודה, עשינו שבת כשאר יומי דמחזא דמשום דשכיחי בהו שכרות הו אמרי ליה לפני אכילה יי) ובליל פסח ליכא שכרות דאמרי יי) בין הכוסות הללו לא ישתה. ומפרש בירושלמי יי) משום שכרות ולא לימא הלל הגדול, ולכבוד ימים טובים אנו אומי בהם אילו המזמורים כמו בשבת יי).

נשמת שהוא ברכת השיר יי) שאחרי פסוקי דזמרה, ויש שאומרים נהללך אחר קנה שמים וארץ ולא כן הוא, דכי אמרי וקדוש שמו היכי שייך וכתוב רננו צדיקים

(יג) הובא בא"ח שם סי' י' ובכלבו שם.

(יג) עי' רש"י שבת כ"ד ע"ב ד"ה משום סכנת ובש"ת לרש"י שבסוף ס' פירס הגדול דף ג"ה ע"א ובסמ"ו סי' ק"ה.
(יג) שבת קכ"ט ע"ב.

(יג) פסחים קי"ב ע"ב, ובכתיי ה': דאבוי עליו שלא עשה שלא תבא. ובא"ח סי' י"א נשמע תחיבת י"ט קמא עד כתרוא ובכלבו איתא.

(יג) זכ"ה וב"ה אב"ח אבל בכלבו גרס בשבת וכן העתיק משם בעל סטה משה סי' ת"ל.

(יג) ובכתיי ה': ובו החזיקוני בת.

(יג) הובא בא"ח שם סי' ט"ז ובכלבו סוף דין ל"ה. ועיי' בסמ"ו סי' ק"ז והמנהיג שם סי' ט"ז.

(יג) המנהיג דף י' ע"א סי' כ"א והובא כאבודרהם דף נ' ע"א, וקוח סי' שי"ט, שבהליק סי' ע"ז בשם רש"י, תשכ"ץ סי' רל"ד, סור סי' רפ"א ומטח משה סי' תמ"ז. ועיי' בסרע"ג דף כ"ז ע"א.

(יג) זכ"ה בא"ח תפלת שבת שחרית סי' א' ובכלבו דין ל"ז.

(יג) המנהיג ה' שבת ס"ט כ"א.

(יג) פסחים קי"ח ע"א. ובכתיי ה': מדבר ביציאה ועוד שיש בו בליה — דורות שתי סור קוד' מ"ה.

(יג) דף כ"ה ע"ב זכ"ה, ובכתיי ה': בתעניות — זכנגרם מלאה שלכך א"ן אנו אותו ליל פסח.

(יג) עיי"ש בתוס' ד"ה שאני.

(יג) פסחים קי"ז ע"ב.

(יג) שם סי' ה"ו.

(יג) הובא בא"ח ובכלבו שם, ובכתיי ה': אלו המזמור בשבת.

(יג) פסחים קי"ח ע"א ועיי"ש בתוס' ד"ה ר' יוחנן.

בתרה יע"ה) אלא כך ה"י האל. הגדול והגבור והנורא אל עליון קנה שמים וארץ נאה לפרש מה שסתם. האל בתעצומות עוזך, האל לשון חזק יע"ה) שנה' ואת אילי הארץ יע"ה) הגדול בכבוד שמך, כבוד שמו (הוא) וגדולתו הוא ששמו אדני והוא אדון לכל, הנבור לנצח נצחים, בשר ודם מתיירא ומתחלש ויניעה וחולו (ו) לא שייכי ביוציינו ולעולם הוא נבור ב"ר בל ע"ה, הנורא בהיילי נוראותיך, אפילו חיל שלו הם מלאכים שמתיראים ממנו שנה' יע"ה) (ו) בשתים יכסה פניו, המלך היושב על כסא רם ונשא וכי וזהו אל עליון שאמר שהמלך עליון על כל. נהללך כו' כאמור לדוד אמר ברכי נפשי כו' וכתוב רננו צדיקים יע"ה) פתרון ועוד כתיב שנאה להללו, בפי ישרים תהללו, ברכתיב לישרים נאוו תהלה, ובדברי צדיקים תתברך, הקב"ה נקרא צדיק יע"ה) שנה' צדיק וישר הוא ונאה לצדיקים לברכו, משום שנה' וברכות לראש צדיק מי יברכנו הצדיקים, ובלשון חסידים תתרום, בכל מיני רוממות. ובקרב קדושים תתקדש, לקדושים נאוו קדושה, כך סדרו במחזורים זקנים יע"ה), אך החדשים יעקבו המישור ובשביל שראו יצחק חתום בראשי השיטות בקשו לחתום רבקה (בראשי) בסוף השיטות; ואמנם שמעתי כי יש מקומות באשכנז שמסדרין אותו כך כיום הבטא. ונרי לי משום המדרש יע"ה) דעל רננו צדיקים שהוא יצחק נחתם בו יע"ה). קדיש קצרה, ברכו יוצר, אל אדון על כל המעשים ברוך יע"ה) ומבורך בפי כל נשמה, עשרה תיבות יש בו בנגד עשרת הדברות, ובאחרונות שתיים עשרה כנגד שתיים עשרה שבטים יע"ה). שבת נותנים לו כל צבא מרום תפארת וגדולה שרפים וחיות ואופני קדש יע"ה), ואמצעיות שנתנה

יע"ה) ע"ה במח"ו סי' קס"א עד 151. ובכת"י ה': בתורה.
 יע"ה) מדרש תהלים מזמור כ"ט אות א', וע"ה רש"י שכות סי', י"א וריה ל"ב ע"א ד"ה בני אלים.
 יע"ה) מלכות ב' כ"ד, מ"ה, יחוקאל י"ז, י"ג. ובכת"י ה': בתעצומות עוזך פירש אתה וחזק בתעצומות שם לשון החזק הוא שנה'.
 יע"ה) ישעיה ו', ב'. ובכת"י ה': שאפילו חילו של מלאכים מתראים ממנו — יכסה רגליו פניו.

יע"ה) וראיתי לנכון לפני להעתיק מה נוסחת המכתים עפ"י פירושו: קונה שמים וארץ, האל בתעצומות עוזך הגדול בכבוד שמך הגבור לנצח נצחים והנורא בהיילי נוראותיך המלך היושב על כסא רם ונשא שוכן עד מרום וקדוש שמו נהללך ונשבתך ונברך את שם קדשך כאמור לדוד ברכי נפשי את יי וכל קרכי את שם קדשו וכתוב רננו צדיקים, וע"ה במח"ו עד 154.
 יע"ה) מדרש תהלים י"ט, ז'.

יע"ה) וב"ה בא"ח ובכלבו שם. וע"ה צונץ בספרו צור נעשיכטע עד 208 הערה l ובספרו ריטוס עד 38 הערה c ובלקט יושר ח"ב עד 28, ובכת"י ה' ג"ה במחזורים ישנים.
 יע"ה) ע"ה מח"ו סי' קל"ט ופרדס סי' ד', לקוטי הפרדס דף י' ע"ג, שבלי הלקס סי' קכ"ו, וע"ה לקטן בסדר תולת מנחה של שבת.

יע"ה) וע"ה באבדרהם שהחית של שבת דף ג' ע"ג.
 יע"ה) יש שכתבו ברוך הוא ומבורך ובכת"י ווינא נ"ב: אית רנ"ל ואי' רליג ליה עכ"ל. וגם המחבר לא גרים ליה דאליב הו"ל י"א תיבות, וע"ה בזהר פ' תרומה דף קל"ב ע"א ובאבדרהם דף נ"א ע"א ובשו"ת רש"י סי' פ"ד ובמשה משה סי' תמ"ו, אבל במח"ו, בסידור שרין ובמחזור רומא גרבי' ליה. וב"ה בכת"י ה'!

יע"ה) ובא"ח שם סי' ג' ובכלבו שם דין ל"ז איתא כנגד י"ב מזלות וברין קכ"ב דף קל"ח ע"א כ' כנגד י"ב שבטים ומזלות.
 יע"ה) וגירסא זו הכי"א ג"כ באבדרהם שם דף נ"א ע"ג, ובכת"י ה' גרים וחיות עם אופני קדש וב"ה במח"ו עד 134, אי"כ הם י"ג תיבות

תיבות לכל שימה ושימה העולות לשבעים ושתיים, כנגד שבעים ושתיים שמות של הקביה-אל אשר שבת מכל מלאכתו ביום השביעי נתעלה (יטז) וישב, לכל בריאה ובריאה ברא הקביה שר, ובלייל שבת בראשית ישוב על כסא כבודו וקרא לכולם, ובעמדן לפניו עמד מכסאו להושיב בו שר של שבת, והו תפארת עמה ליום המנוחה, שכבוד גדול עשה לו להשיבו על כסאו לפני כל השרים, גם בראותם כך עמדו ואמרו שירח ותשבחות לשר של שבת, בא הקביה והראה אותה שמתה לאדם הראשון, כשראה לכל אחד ואחד שהיה משבח לשר של שבת סתח ואמר מזמור שיר ליום השבת, אמר לו הקביה לו אתה אומר שיריה ולי אי אתה אומר שיריה, כיון ששמע שר של שבת שמוכ בעיני הקביה לומר שיריה מיד ירד מן הכסא וצוה ואמר טוב להודות לי, וענו כולם ואמרו: ולומר לשמך עליון, זה שבת של יום השביעי אותו כבוד שעשה לו הקביה זהו שבתו, ויום השביעי משבח ואומר מזמור שיר ליום השבת כלומר (כל) מה שבאותו מזמור טוב להודות לי, לפיכך יסארו ויברכו לאל כל יצוריו אילו השרים שענו אתי כולם אחריו לומר לשמך עליון. ואין לסותרו לענין אחר שהרי אין יציר מפאר ומכרך לי כי אם ישראל ומהו כל יצוריו אלא ודאי כמו שפרשתי כך האמת (יז). ומסיים עד גאל ישראל ומתפלל בלחש גי ראשונות ואי ישמח משה כנגד שבת של מתן תורה ושלש אחרונות. שבע ברכות תקנו בשבת כנגד שבעה הזכרות שבמזמור שיר ליום השבת (יח), ויש אומרים כנגד שבעה קולות שבמתן תורה (יט), ויש אומרים כנגד שבעה קולות שבתן תורה (כ), ויש אומרים כנגד שבעה קולות שאמ' דוד על המים (כא), וזה שאמר דוד שבע ביום הללתי, ביום זה שבת, ואולם יש אומרים שאמרו דוד על הברכות של קריית שמע שחריה וערביה (כב) שהן שבע, ערבית שתים לפניו ושתיים לאחריה, וברכת המלך בכבודו (וכג) לעולם ועד (נד) על כל מעשיו אינה מעיקר התקנה באשר ביארתו למעלה (כט), ושחרית שתים לפניו ואחת לאחריה. ויא שקבעו ז' פעמים ביום קדיש משום שבע ביום הללתי מבלעדי קדיש של קריית תורה (ל), ויחזור ותפלל בהנבחה קול כדי לומר קדושה. קדיש שלישי. ויוציא סית ויאמר גדלו וכל הסדר כאשר

(יז) כניורת המחיו סים קסיה וכנוסחת הספרדים, ובכתי' ה' התעלה.

(יח) ובכתי' ה': אלא ודאי האמת פתרתו. ועי' מדרש תהלים צ"ב, ג' וילקוט תהלים ירמז תתמ"ג וסדרש אלפא ביתא דריע בבהמ"ד של הח' ועללינעק חר"ג' צד 13 וקהלת רבה יס"א סוף אות ב'.

(יט) ירושלמי פ"ד דברכות היג ופי"ב דתענית ה"ב, ובמח"ו סי' קמ"ו ובליקוטיו הפרדס דף י' ע"ד אתה מוצא פרמן.

(כ) וילקוט תהלים רמז תשי"ג ותתמ"ג, ועי' ברכות ו' ע"ב דלא קחשוי אלא המש.

(כא) בירושלמי שם ובבלי ברכות כ"ט ע"א, מדרש תהלים סוף מזמור כ"ט וילקוט שם ירמז תש"ט. ועי' המנוחה ה' שבת סי' י"ב ובא"ח שם סי' ה' ובה' קדיש ומורשו סי' ח' ובבלבו שם דין ל"ג, ולעיל דין ז' העתיק דברי האי"ח והמדרשים הששים הריש"א וע"כ אין לרברי הירושלמי שהכניא שם שום שייכות לענינו.

(כב) ירושלמי פ"א דברכות היה, מדרש תהלים מזמור ו' אות א', ועי' בתוס' ברכות ב'

ע"א ד"ה מברך ובפרדס סי' ג"ז.

(כג) הערה ק"ט.

(ל) שם במדרש תהלים וברוקח סי' ש"כ"ד"ה עניני קדיש ובשבלי הלקט סים ח' ובא"ו ת"כ סי' פ"ט, ז'. ובכתי' ה': שלש או' שנקבעו ז' פעמים קדיש ביום ראשון משום שאמר שבע—של קריאת שמע התור'.

ביארתי ל' ע"ל ר"ל, ועמד הספר על הסגולה ויאמר על הכל, ויש מהזורים שכתוב בהן כקדושתו על החיות כן קדושתו על כסא הכבוד ולא יאות אמרין, דכל הקרוב אליו משמש להיות קדוש יותר ואין לתלות קדושת כסא הכבוד לקדושת החיות. ויש שמהפכין ואומרין כקדושתו על כסא הכבוד כן קדושתו על החיות כל זה אינו שוה, דאין חידוש משמעין ועוד מה יהיה ובכן יתקדש שמך, לכן טוב ונאה לומר כאשר שמעתי מאמ"נ ע' כקדושתו על החיות וכקדושתו על כסא הכבוד ר"ל כן יתקדש שמך בנו לעיני כל חי הכל הבו גדל כ"ו, ואם יש כהן יאמר כהן קרב פלוני ברכי פלוני הכהן, ואם אין כהן יאמר אין כהן קרב ישראל ר' פלוני ברי פלוני. ואל יאמר יעמוד אחרי שאמר קרב כ' ב' וקורין שבעה כנגד שבעה ימי השבוע ר"ל המתקיימין בזכות התורה ר"ל שנאמר אם לא בריתי ונני וכנגד שבת שהוא שביעי לימים ואם רצה להוסיף על שבעה מוסיף וכן ביום הביסורים על ששה וכיום טוב על חמשה ר"ל אבל לא על ארבעה דחול המועד והראש חודש משום ביטול מלאכה לעם, וכן על שלש דמנה דשבת ובתענית אין מוסיפין משום איהור תפילת המנחה ר"ל. קדיש קצרה ומפשיך וקורא בתורה לכבודה, וי ברכות תקנו לו כנגד היו שקראו בתורה ר"ל, ולא יפחות בנביאים מעשרים ואחד פסוקים כנגד שבעה שקראו בתורה, לכל נבר ג' פסוקים. אי לא פסוק סידרא או ישליסם ר"ל, אחר שהפשיך יאמר החון יקום פורקן ויפקוד נשמות נוחי נפש ר"ל, תהלה, וקנים ונערים יהללו שב יי ונח והקהל ינצור אותו פסוק עמו ע' ויאמרו הודו על ארץ ושמים וכן וירם קרן כ"ו, קדיש קצר אחר תהלה, ומתפלל בלחש תפילת מוסף, ג' ראשונות, ואף תכנת באלפא ביתא ותשריק כנגד שבת של קיבוץ גלויות, לכל קיבוץ שייך שריקה ע"כ כמו ישרוק יי לזבוב. תכנת שבת כמו ע' ותוכן לבנים, אמרת בעשרת הדברים ויום השביעי שבת ליי אלהיך להוציא מלב הנוצרים והישמעאלים שעושיין שבתם אילו ביום ו: ואילו ביום א', שהרי כולם קוראים לשבת שבת וקרא כתיב וישבות (אלהים) ביום השביעי. רצית

ר"ל הערה קצ"ט וכו'.

ר"ל ועי' סחיו ריש סי' קס"ה. ובכתיו ה' ליתא מתיבת הכבוד ער כאן וז"ל: ויש שמשבין ואומ' קדושתו על כסא הכבוד כן יתקדש בנו לעיני כל חי הכל הבו גדול לאלהינו ותנו כבוד לתורה ונ' אם יש כהן לכן טוב ונעים כאשר שמעתי ואם יש כהן יאמר וכו' ואם אין כהן — — פכ"ם הכ הן! —

ר"ל עי' מגילה כ"ג ע"א ובשבלי הלקט סי' ע"ג.

ר"ל פסחים ס"ה ע"ב, גדרים ל"ב ע"א. ובכתיו ה': וסי השבוע הזכות השבוע התורה.

אם לא.

ר"ל מגילה כ"א ע"א, ודלא כיש פשוטים שהביא הרין שם. ועי' בא"ח ה' קריאת ס"ת סי' ג' ובלבו דין כ' דף י"א ע"ב.

ר"ל עי' ברש"י שם ר"ח ואין מוסיפין.

ר"ל ס"פ סוגרים מ"ד היא ועי' תוס' פסחים ק"ד ע"ב דיה חוץ ואבנודיהם דף נ"ב ע"ג ומטה משה סי' תנ"ג ובט"ז סי' רפ"ד סק"א.

ר"ל ובכתיו ה': ישליסם תנמא ונ' שצ"ל תורגמן, ועי' מגילה כ"ג ע"ב ובבלבו דין כ' דף י' ע"ד.

ר"ל עי' סחיו ס"ס ק"ץ.

ע' ועי' רוקח ס"ס שי"ט, ובכתיו ה': יאמרו אותו פסוק.

ר"ל כ"ז הובא בא"ח ס' תפלת מוסף סי' א' ובבלבו דין ל"ו דף מ' ע"א, ועי' בפרדס סי' ד' ובמח"ס סי' קכ"ט וקצ"א והמנהיג סי' מ"ב, שבהל"ק סי' פ"ב ותנאי סי' י"ז. ותוכת שייך ליתא בכתיו ה'.

ע' ודברי המכתים הובאו בסידור מרין ובפירושו של ר' נפתלי הירץ מריוו"ש.

קרבנותיה שאין בו שעיר חטאת, שלא להזכיר בו שום דבר עון (ט). ציויתה מירושיה אלו העשרונים שמפדש מיניגם ש נ א' ושני עשרונים (ט). עם סידדי נכסיה זהו ונסכה שאין כפדוש סכום הנסך וזכרו עם העשרונים. מענני לעולם כבוד ינחלו וראיה מיוסף מוקר שבי (ט), ושד של שבת אמר לוו עלי ואני אפרע (ט). טועמיה חיים וכו מצוה לשעום הבשיל של שבת מערב שבת (ט) ולתקנם כהונן כדי שיהיו נאכלים לתאזה דרך טעמיה לחיו טועמיה, ונס האהבי דבייה, להתענן בו ולכבוד [לבלתי] (ל)עשות דרכיו ולהשיב משבת רגלו וכמה דברים, גדולה כחרו, כמו להדייק (ט) שמצינו בו אחת מהם ונתנדל, שהיה מסדר מנות יפות לשבת וזכה לשלחן זהב וכלי זהב. או מסיני נצטוו עליה להקריב בה אעים ששבת ניתן במדי (ט) לא נצטוו על קרבנותיה עד סיני. קרבן כראוי מה כראוי משל למלך שזימן משרתיו ונתן להם שתי הבשילין כשרצה לאכול אמרו לו משרתיו אתה אדונינו המלך מה תאכל אמר להם די לי במה שאכלתם שני הבשילין כך הקביה האכיל לישראל לחם משנה (שנא' וביום) ולא הבק (ואליהם) לשלחנו אלא לחם משנה שנא' וביום השבת שני כבשים בני שנה תמימים (ט) ושני עשרונים. ושליש אחרונות, וחזור ומתפלל בהנבחה קול כדי לומר קדושה ובה קבעו שמע, שמע אחת נזרה אומה הישעה שלא לקרוא קריית שמע וקבעוה בתפלה וכשנחדל השמד חזר הדבר ליושנו, סלקוה מתפלת יוצר שקראו בה קריית שמע ולא אבו לסלקה מכל וכל כדי לזכור חסד המקום, ואני שמעתי שהבינו אויבים שהיו אומרים אותה בקדושת יוצר ובטלוח משם שהיו אויבים עמהם בכל עת התפילה וקבעוה בקדושת מוסף שהיא כל היום והיו יכולין לומר לרצונם (ט) גם אמרוה בנינון מחכבד שבתובה שמוסק בה ראשון מתחיל לאמר (ועל) [וכן] כולם שלא יבינו שיאמרוה בשביל שמע (ט). אחרי שמע יי אחד שאין רוצים לומר אחד הוא אלהינו לפי שאברהם אבינו נקרא אחד (ט) דלא לישתמע שהוא אלהינו. ועל ידי שזכרנו הוא אלהינו הם טועים

(ט) עי' בא"ח ה' קריאת סית סיס ס'. ובכתי' ה' רמו ציון.

(ט) כמדבר כ"ה, ט'. ובכתי' ה': שאינו מפרש סתום הנסך.

(ט) שבת קי"ט ע"א, ועי' שאילתות פ' בראשית ס' א', שהל"ק ס' ניה ותניא ס' י'.

(ט) שם, מן דיוף שבתא פרעו' שבתא, ועי' ביצה ס"ג ע"ב.

(ט) וכ"ה במח"ז ס' קצ"א ובשהל"ק ובתניא שם ובמטה משה ס' ת"ח בשם הירושלמי

ולפינו ליתא. ועי' כ"ה חסידים ס' תן. ובכתי' ה': דרך טעמת לחיות.

(ט) שבת קי"ט ע"א, כ"ד פ"א אות ד' וספיקתא רבתי פכ"ג אות ז'. וכתובה זאת לזקניא

תמצא ג"כ במדרש על עשרת הדברות שהו"ל הח' מהר"א עפשטיין במאמרו על ר' משה הרשן

צד 49. ובכתי' ה': לזדוקי שמשוש בו אחת מהם מתנדל שהיה מכור מטות יפות.

(ט) סנהדרין נ"ז ע"ב, סדר עולם פ"ה.

(ט) ובכתי' ה': לשלחנו לישראל אלא לחם משנה וכו' בני שנה שבעה תמימים. —

ועי' בתוספות עה"ת פ' פינחס ד"ה וביום השבת.

(ט) ובכתי' ה': גזרה אומה הרשעה שלא לקריית שמע וקבעוה בקדושת תפילת יוצר

ושנאכל שומר השב' חזרו הדבר ליושנו סלקוה מקדושת תפלת יוצר שקראו בו קריית שמע ולא

אני לסלקא מכל וכל כדי לזכור בחסד המקום ואני שמעתי שהבינו האוייבים אותה קדושת מוסף

שהיא כל היום והוא לזכור לך גם אמרו בנינון מחכבד שבתובה שמוסק בה ראשון ומתחיל

אחריו וכן כולם וכו'.

(ט) עי' בסריג דף י"א ע"א, מח"ז ס' קכ"ח וקל"ח, פירס ס' ד', העתים ס' קצ"א,

האשכול ח"א ס' י"ג, המנהיג ס' מ"ג, שהל"ק ס' מ"ה, תניא ס' מ"ט, אבודרדס דף נ"ג

ע"ב, ובאיה ס' תפלת מוסף ס' כ' ובכלבו דין ל"ו ובא"ז ח"ב ס' נ'.

(ט) ספיקתא ד"כ פכ"ג, ויקרא רבה פכ"ט אות ז', מד"ר קהלת מ"ד פסוק ח', ועי'

המנהיג ס' מ"ד.

ואם לא יכרו לאחד לא יצטרכו לתוספות שאו יעירו שאלהינו הוא אחד ואין אחר עמו אבל בכריכו (י) משמע שאותו הנקרא אחד הוא אלהינו לכך מוסיפין ויש אומרים אדיר אדירנו בכל שבת ושבת מפני שאותו מזמור נאמר על מתן תורה (על) לישראל ואמרו המלאכים תנה הדרך על השמים (עו). ומה שאנו אומרים בכל הקדושות נקדש את שמך בעולם כשם שמקדישין אותו וכו' ובשבת נקדישך ונעריצך כסוד כו' (שאין) שאנו עושין המלאכים עיקר ובקדושת מוסף אנו (אומרים) המוני מעלה עם עמך ישראל הרי אנו עושין ישראל עיקר, על פי המדרש (עז) נתקן, שש כנפים לאחד כל כנף אומר שירה ביומיה ובשבת אומר החיות אין לנו עוד כנף, והקביה אומר יש לי עוד כנף אחרת בארץ שתאמר לי שירה אילו ישראל, זהו שאמר הכתוב מכנף הארץ זמירות שמענו, ושלא לחלק בתפילת יוצר לא תקנו כך אלא במוסף (עח), ויסיים קדיש שלם. אין כאלהינו וכו', מי כאלהינו, נודה לאלהינו וכו', הרי אמין בראש (עט) אזכרות וא תה בדי אזכרות הרי שתיים עשרה אזכרות בכריך אתה אמן במקום י"ב ברכות שאנו מחסרים בתפלה כ"ט ושבת (ע"ו). ומהו ברכות יש לנו להשלים לפי יכולתנו במיני פירות (ע"ז).

מנחה, תהלה, ובא לציון שהיה לנו לומר משחרית כאשר ביארתי (עכ). קדיש קצר, ואני תפילתי לך (עכ"ג), אומות העולם אחריי אכלם ואחריי שתיים אינם זוכרים מי בראם ומזמרים ומרעים (עכ"ד) לשמחתם, אבל אנחנו אחרי אשר אכלנו סעודה שלישית אין אנו שוכחים את בוראנו ובשעת מנחה שהיא עת רצון לפנינו אנו מתפללים, דכשם שאנו עושין כמשפט עשה לנו כמשפט אב לבן והפוך מרת הדין (עכ"ה) למדת רחמים, והיו אלהים ברוב חסדיך ענינו באמת ישערך, ענינו בישערך שהיא אמת וכדאמר דוד (עכ"ו) ישיהו בי יושבי שער וננינת שותי שכר ואני תפילתי ונו', יושבי שער משיחים בי ואומרי, דרך שותה שכר מננן ננינת וזה אחריי אכלו ושחמו הוא עומד ומתפלל. ולפי שעזרא תיקן קריאת התורה במנחה מפני יושבי קדנות שאין עוסקין אלא במקמה וממכר ולא עסקי באוריותא ועמד ותיקן קריאה זו להגן עליהם, ואנו אומרים ואני לפני קריאת התורה להודות ליוצרינו שלא עשנו כהם. ובירוש במנחה שאין בו קהית ולא סעודה שלישית

(י"ד) ובכתי" ה': נקרא אחד לישתמע שהוא אחד אלקי ועל ידו שבוכים — — ואם יברכוהו לא יצטרכו לתוספות — אבל בכרכתו.

(ע"ו) עי' מדרש תהלים מזמור ה' אות ב'.

(ע"ז) הובא בתוס' סנהדרין ל"ז ע"ב ד"ה מכנף ובאין ח"ב סי' סיב סק"ד ופ"ט סק"ט ובבהמ"ד להח' יעללונקס חדר המשישי צד 162. ובכתי" ה': שמקדישין אותו וכו' נקדישך ונעריצך מלכינו כו' — אנו המצוה על מעלה — כל עוף או' שירה ביומא.
(י"ז) כ"ז הובא בא"ח ובכלבו שם בשם הר' יוסף זיל.

(י"ח) ובכתי" ה': בר' אזכרות.
(י"ט) ובכתי" ה': מיט' ל"ו. ועי' סחי צו 4 וסי' קל"ד ובפרדס סי' ה', המנהיג דף ז' ע"א ורוקח סי' ש"י"ט ס"ד"ה מצאתי ובשבה"ליק ותניא סי' א' ובהקדמת מנהגי מהר"א טירנא.

(ס"ג) מנחות פי"ג ע"ב, וג"ז הובא בא"ח שם ס', ד' ובכלבו שם סוף דין ל"ו.
(כ"ח) לעיל סוף פירושו לתפלת ובה לציון.

(כ"ט) פרדס סי' ד', לקוטי הפרדס דף מ' ע"ד, סחי צו' קל"ו וס' האורה ח"ב סי' קנ"ז, המנהיג סי' ס', רוקח סי' ג"ה, שה"ליק סי' קנ"ז ותניא סי' כ', 'אויז ח"ב סי' פ"ט סק"ד ומשה משה סי' ת"פ. ועי' בא"ח תפלת מנחה של שבת סי' א' ובכלבו דין מ'.
(ס"ג) בכתי" ה': ומהנניס.

(ס"ד) ובכתי" ה': אב לנו והפוך מרת רוח הדין.

(ס"ה) בכתי" ה': וכן אמר דוד שיתר בי — שאין הוא עומר.

לפי הנראה אין אנו אומי אותו שני). וקורין בתורה שלשה ויתחיל סדר השבוע דבא וקורא שם י פסוקים לגי בני אדם לכל הפהו, כנגד עשרה בשלטים או כנגד עשרת הרברים שני). ופי עמלק דלית בה אלא טי פסוקים שניא משום דפסיק סידרי שני). ואותה סר קורין אותה בשיני וחמישי, ובשבת הבאי חוזרי ומתחילים אותה זמשלימים כל הסדר.

הקורא לא יפחות מני פסוקים כנגד תורה ונביאים וכתובים וכנגד כהנים ולויים וישראלים שני), ולכך אין מתחילין בפרשה ואין משיירין פחות מני פסוקים, ופי ויהל והקרבתם ידועות ששם מתחילין לקרוא ואין לחוש שמא יאמרו הראשונים לא קרא אלא ב' פסוקים, ופי' וביום השבת צריך להתחיל בה או לסיים שני) ובאחרי הסיום לפי מאן עייל ושאיל שני), ואינו אומר קדיש אחר הקריאה, כי יאמרנו בעמידה לפני התפילה שלא לחלק בתפילת המנחה כאשר ביארתי שני), ונוללים התורה ונבללו אומר יהי רצון שני) וחוזר סית למקומו ויאמר בחורים וגם בתולות זקנים עם נערים יהללו את שם יי' וגי והקהל יענו הודו וכו' וירם וכו' קדיש קציר שני) ומתפלל בלחש ג' ראשונות ואתה אהי כו' ואנו ושבת שני) מעידים ביוצרנו שהוא אחד שניא כי אות היא בנינו וביניכם לדרווחכם לדעת כי אני יי' מקדישכם, והוא ושבת מעידים בישראל שהוא ג' אחד בארץ ולכך קבעו ומי כעמך ישראל ג' אחד בארץ, ויוצרנו ואנו מעידים על שבת שבו בהר שניא שני) ימים יוצרו ולא אחד בהם זהו השבת שני), כי לא נקרא בויו' וגם בכתיבתו יקרא בתמיה. תפארת גדולה ועטרת ישועה בזכות שבת ישוע שני) שנה בשנה ונחת תיושעון, אברהם יגל לפי שהאבות שמרו שבת נקבעו בה, כאברהם כתיב שני) וישמור משמתי וגי ששמר אפי' עירובי תבשילין, שני) וכתיו כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו זה יצחק, וביעקב כתיב: יחן את פני העיר נכנס עם דמדומי חמה וקבע תחומין מבעוד יום, הדא אמרה ששמר

שני) כיו' הובא באיח ובכלבו שם בשם ריג, ועי' באבודרהם דף ניד ע"א.

שני) מגילה ב"א ע"ב.

שני) תוס' שם דיה ואין פוחתין.

שני) שם.

שני) שם כ"ב ע"א תוס' ד"ה אין מתחילין, ועי' שו"ת מהרי"ל סי' ק"ס.

שני) ובאיח ח' קריאת סית סי' פ"ו ובכלבו דין כ' דף י"א ע"ג גרים: ותפשו הסיום

לפי דמאן דעויל עויל ושאיל.

שני) לעיל הערה ר"ל ועי' סח"ז סי' קל"ו ואו"ז ח"ב סי' פ"ט סק"ו ומטה משה סי' תפ"א.

שני) לכונן את בית חיינו שאנו אומרים בשני וחמישי כראיתא במחז"ק סי' קצ"ט ועי'

בתערוות לסרע"ג שבסוף הס' דף ג"ט ע"א. ובכתיו ה': ובחינללו.

שני) ובכתיו ה': והקהל יאמר וירם קרן לעבו וקדיש קציר.

שני) מדרם סי' כ', מחז"ק סי' קל"ח ותוס' תגינה ג' ע"ב ד"ה ומי כעמך, שהליק סי' קכ"ו

זתניא סי' כ', מגורת המאור סי' קי"ג ומטה משה סי' תפ"ב. ובכתיו ה': אנו ושבים.

שני) בכתיו ה': מעידים על ישראל — מעידים בשבת — וגם לכתיבתו.

שני) וילקוט תהלים רמז תתפ"ח, תנא דבי אליהו פ"א.

שני) ג"ו הובא באיח שם סי' ג' ובכלבו שם.

שני) בכיו ה': לשמור משמרתיו.

שני) וימא כיה עיב, קידושין פ"ב ע"א, ב"ד פרשה ציה אות ג', תנחומא פ' לך לך אות

א' וי"ד ופי' בהר אות ג', מדרש תהלים מזמור א' אות י"ג וילקוט תולדות רמז קי"א.

יעקב את השבת, כראשית רבא ^{סנה}, ואנדהם שהיה אביו של יצחק שהיה צדיק שייד ביה נילה שני מל ילל אבי צדיק. יצחק ירין, מצינו באנדה ^{סנה}, רננו צדיקים ביה, בזמן שצדיקים רואין הקב"ה מיד או ישרה ^{סנה}, שכן מצינו ביצחק כשנעקד וראה השמים פתוחים מיד אמר שירה, יעקב ובניו ינחו בו כדאמי ויהן את פני העיר. שלש אחרונות. צדקתך, וצדקתך ^{צדקתך}, לפי שנתנה תורה בשבת ^{סנה} קבעו אלו פסוקים של צדוק הדין, כדאשון יש ^י תיבות כנגד ^י הדברות, ובשני ^י אותיות כנגד ^י יום שהיה משה בהר, ובשלה ^י תיבות כנגד ^י חומשי תורה ^{סנה}, והצדוק הדין אנו אומרים בשביל הנשמות שחזורין לדינם למוצאי שבת ^{סנה}, ואם ראש חדש למחרת לא יאמירו שאינם חוזרים לדינם שני ^{סנה} והיה מדי חדש בחדשו וגו'. האומי לפי שנפטר משה רבינו בשבת אנו אומרים לכבודו ^{סנה} אי אפשר להיות, שהרי בו באדר מת משה ובעשור לחדש הראשון עברו הירדן ובעשרים ושנים בו התחילו לסכב את ירחו, הכי איתא בסדר עולם ^{סנה}, וכבשו ירחו בשבעה ימים ושבת היה ואחרי שעשרים וששנה בו היה שבת אם כן ראש חדש שלו היה יום א' וראש חדש אדר יום שבת, נמצא שו' בו לא היה שבת כי אם ו' בשבת, ועוד כתיב בן מאה ועשרים שנה אנכי היום, אלמא: ביום שבת היה כותב אלמא לא מת בשבת ^{סנה}. וכל שבת שאומרי' בו הלל אין אומרים אותו ולא ידעתי המעם אם לא משום זה היום עשה ^י ננילה ונו' ולא בעי לאדכורי

^{סנה} פרשה י"א אות ו', פרשה ע"ט אות ו', מסיקתא רבתי פכיג, ולקט רמו ע"א וקל"ג. ^{סנה} עי' לעיל הערת רעיה, וכל האמור כאן הובא בא"ח ובכלבו שם. ^{סנה} מכאן ועד יעקב ובניו ליתא ככתבי ה'. ועי' בתוספתא מ"ז דמטות סוף ה"ב. ^{סנה} שבת פ"ו ע"ב.

^{סנה} כנוסח ספרד ובסדרן בתהלים וזיה כמח"ז ס' ר', ועי' המנהיג ס' מ"ב ואבורהם דף נ"ד ע"ב ובא"ח שם ס' ד' ובכלבו שם דף מ"א ע"ב. וראה מש"כ הח' כגנדי במאמרו הנ"ל אודות ס' רס"ג צד 80. ובכת"י ה': שכראשון — דברים — ובשלישי ה' תיבות כנגד המשנה חומשי תורה. —

^{סנה} עי' לקמן הערה שס"ז.

^{סנה} ישעיה ס"ו, כ"ג, וזיה במחזור רומניא הובא בכנה"ג א"ח ס' רצ"ב, ועי' במרדכי סוף פסחים בתוס' לרף ק"ה ע"א שכ' וגם לכך אומרים צדקתך בפנחה בשבת לצדק הדין מפני הנשמות שחוזרים לדינם במוצאי שבת אבל כשהל ריה כמוצ"ש אין אומרים אותו דנשמות אין חוזרין לדינם כדאיתא בפסיקתא אמר רבי אפטוריקי אור של גיהנם שובת בשבת וכראש חדש זוריש ליה מכתוב ויצאו וראו כפגני האנשים וגו' וסמך ליה והיה מדי חדש וכו'. וכבר העיר הח' באבער כמבואר לפסיקתא דר"כ צד XXXV ס' ו' שהמאמר הזה לא נמצא לא בפסיקתא הריב ולא ברבתי ועי' בסדר גן עדן שהעתיק הח' לעליונעק כבהס"ד חרר המישי צד 48 וכוהר ה"א דף ס"ב ע"ב וח"ג דף ע' ע"ב, קמיה ע"א וקמ"ב ע"ב. — ובסידור טרין הכיאו דברוי המכחים אלו וכ"כ בא"ח שם ס' ו' ובכלבו שם.

^{סנה} עי' סחדי ס' קמ"א ובהערה סיג שם ובספר העתים ס' קצ"ז ובס' הישר לר"ת ס' מ"ה אות ו', האשכול ח"ב ס' מ"ט [ועייש כנחל אשכול סיק מ"ז שכ' שלא תמצא רושם מזה בספ' ביצה, עייש ברף ל"ג ע"ב בתוס' ריה כי הויגן וכמח"ז ס' קנ"א], הראיש פ"י דפסחים ס' י"ג ואבורהם שם וש"ת מהר"ל ס' רל"א ואגור ס' ת"י, ועי' בס' חסידים ס' שניו ובמאמרו של הח' כגנדי הנ"ל צד 80. ובכת"י ה': ולכבודו אין או' אותו. ^{סנה} פרק י"א.

^{סנה} ר"ה י"א ע"א ועי' תוס' מנחות ל' ע"א ד"ה מכאן. ובכת"י ה': ועוד הא כתוב בו בן מאה וכו' הרי שלא שבת היה.

שום עצב (ע"ב) והכא כתיב משמפ"ך תהום רבה ואומר ב מ ד ר ש (ע"ג) מאן דאת מחי את מרדק. קדיש של"ם. ומותר להתעסק בו בתלמוד, שהרי מנהג בכל (ע"ד) לומר מסכת אבות בקיץ ובהורף, ויש שנמנעים לומר משום כבוד משה רבינו ז' א' שנמסר בשבת לעת ערב דכתיב (ע"ה) מספר ימין אמלא ואו"י (ע"ו) נשיא שמת כל מדרשין במל"ם, ולא יאות עבדין, הדא שלא כך היה כאשר ביארתי, ועוד הא דאמי נשיא שמת וכי לא הוי אלא ביום קבורה (ע"ז) וצוב לעסוק בתורה מלהיות יושב דומם. ומנהגינן שאין אנו שונין מסכת אבות אלא בקיץ ומנהג בורנויינא שאין שונין אלא בהורף, לא ידעתי מעם בדברי, ושמעתי כי דרך היה לאומרים ולפרשם כדי להשמיע אל העם (ע"ח) והיו שוהין הרבה, ולכך בני צרפת לא היה להם פנאי בימי החורף, ובני ברטניא היו מרבים בסעודות ג' בקיץ ולא היה להם פנאי לאומרים, ואף כי עתה אילו ואילו אומי איתה במרוצה, מכל מקום (ע"ט) לא הניחו מנהג אבותם, והאומרים תמיד וריו ונשכרו, והמנהג פרק לשבת וסימן התחלתן לבני צרפת נפ"ש (ע"י) ולפעם ראשונה לא הוצרכנו לשום סימן, כי שבת ראשונה אחר פסח מתחילין אותו ולבני ברטניא ושת"ט (ע"כ) ולבלתי החננות הכימן הסירותי אות של פעם ראשונה (ע"ל) לכבודם. קדיש קטין. גר' שכל אותם קדישים שאומרים קטנים לא נתקנו אלא לחנכן במצות דאי הוו חובה האיד כוציאין את הקהל, שכל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא אחר ידי חובתו (ע"ג). וסימי פירי אבות, כשה רבינו עקיבא בן זומא במאמר ר' מאיר, משה קבל תורה, שכל ישראל אינו מן המסכת הזאת אלא כדי להפיס דעת עמי הארץ מתחילין באותה כבא ככל פרק ופרק והוא ראשית פרק אחרון מסנהדרין. רבי ר' אומר (הקדוש) שהיו קורין אותו רבינו הקדוש, עקב[ב]א, בן זומא כך שמה, במאמר בעשרה מאמרות, ר' מאיר כשמו ח"ס ל' מוצאי שבת אוי והוא רחום, ברכו, ומיבעי ליה לאינש לאונודי ככרך י"ז כי היכי דנחציל מהיוקא דההיא שבתא (ע"ד). קריית שמע בברכותיה, ברוך י"י לעולם, וראו עינינו,

(ע"ה) ע"י מח"ז סי' קמ"ב. ובכתי' ה': משום דאמר' בתלל גיולה וגשמה בו ולא בעי להוכיח.

(ע"ו) נתחומא ס' אמור אות ח' ובפסיקתא דר"כ פ"ט אות ק' ובמדרב רבה פב"ז אות א' ובערוך ערך גיית גרים כאן הן דכתיית דקדקת. ובכתי' ה': מאו ואת מחי.

(ע"ז) בא"ח שם סי' ו' גרים בכל ארץ אשכנז וביה בכלבו שם דף מ"א ע"ב, ול"ג ע"ג'ל בכל וכראיתא בשערי תשובה סי' ר"ך וסרע"ג דף ל' ע"א ובפרסם סי' ר' והמנהגו סי' ס"ג ואיכ אין להוכיח מכאן מש"כ הח' צונץ בס' רישום צד 85 וע"י במח"ז סי' קמ"ג.

(ע"ח) ע"י ס"ע פ"י, תוספתא פ"יא דסוטה ה"ג ובגמ' שם דף י"ג ע"ב וקידושין ל"ח ע"א. ובכתי' ה': ולפנות ערב דכתי'.

(ע"ט) מ"ק כ"ב ע"ב חכם שמת בית מדרשו בטל, נשוא שמת בחי מדרשות כולן בטלון, ע"ז וע"י בב"י יו"ד ס"ס שדים.

(ע"י) ובכתי' ה': מעם ביורו הרבר ושמה דרך היה לאומרו ולהפרשה בדי להשמיע לעמים. (כתי' נשא, פתח, שופטים, וע"י בא"ח שם סי' ז'.

(ע"כ) ויצא, שמת, תרומה, ובכתי' ה': ולבע ראשונה לא הוצרכו לסימ' ולבלתי התייגנות הסירותי.

(ע"ל) אות ב' מבראשית, וסימן זה תמצא במח"ז צד 461 [ושם חסר פ' תרומה], 492, 505, 520, 534, 553.

(ע"מ) ר"ה כ"ט ע"א, ברכות כ' ע"ב, וע"י לעיל הערה י"ד.

(ע"נ) לשון הכה"ג סוף ה' ציצית והוכא בסרע"ג דף ל"א ע"א ובמח"ז סי' קמ"ה וע"י באו"ח ה"ב סי' פ"ט סק"י, ובא"ח תמלת מוצאי שבת סי' א' ובכלבו ריש דין מ"א הביאו דברי המתבר. ומלשון הא"ח משמע דקאי אברוך י"י לעולם אמן ואמן וליתא!

קדיש קציר, ומתפלל בלחש ואו' אתה הוננתנו באתה חונן, אם שכחו שם אומרו בשומע חסלה, ואם לא אמרו כלל אם יש לו כוס להבדיל עליו אין לחזור ולהתפלל אבר אם אין לו כוס צריך לחזור ולהתפלל (פס). קדיש קציר. ויהי נועם לברך מעשה ידינו לששת מי המעשה ומעשה ידינו ולכך אין אנו אומרים אותו בהיות י"ם באותו שבוע שאסור במלאכה (פס). יושב בסתר עליון זהו שיר של פגעים (פס), פירש טוב לאומרו להבדיל מעליו המזיקין, ולא נכתב בו זיין לומר שהאומרו אינו צריך כל זיין (פס), ומשום שמחשיבין במוצאי שבת בבית הכנסת דלא ליתחוי שבת כמשאוי, נתקן לאומרו אחר ויהי נועם, לפי שהוא אחרון בתילים וסדר קדושה אחריה והכל בנעימה ובאריכות כדי להאריך מנוח על אותם שחזורי' לדינם אחר סדר קדושה, כדאמרי' (פס) מוצאי שבת צועק מלאך המות הממונה על הרוחות חזרו לגיהנם לפות שכבר השלימו ישראל את סריהם, כללא המילתא באומרו ויהי נועם נאמרים כולם ואם אין אומרי' אותו אינו איתא (פס) ואו' אחר תפלתו קדיש שלם, ובעת אומרם לא יאמרו עד אחר סדר קדושה כדפריש. ויתן לך לפי שמתחלת השבוע התקינו להתחיל פסוקים טובים לסימן טוב, ולא משום נחוש כי לא נחש ביעקב (פס). קדיש קמין. ויבדיל בביתו על הכוס אע"פ שהבדיל בתפלה, ונכון להבדיל מעומד לכבוד המלך שאנו מלויים ודרך לוייה מעומד (פס) וקידוש נמי שהוא אכ"מ שאנו יוצאים לפני המלך היה לנו לעשות מעומד מזה הטעם, אד לפי שאין קידוש אלא במקום סעודה (פס) צריך לישב, דאי קאי ויתבי מחוי כחוכא ואישלולא, ולכך חל י"ם להיות מוצאי שבת עכדינן ליה מיושב משום הקדוש ד"ם (פס). ואסור לבבוין ולאדלוקי ולעשות שום מלאכה עד שיבדיל באחד מהם או יברך. ביא י"ם אלהינו מלך העולם המבדיל בין קודש לחול, פסקתי (פס). והני נשי דנהיניו דלא למעבר עבדתא באפוקי שבתא מקמי דתתפני סידרא מנהגא, לאחר דתתפני סידרא לא מנהגא (פס).

פס) ברכות ל"ג ע"א ועי' רי"צ גיאורת היא דף י"ג ומח"ו סי' קפ"ו. וגי' הובא בכלבו שם בשם היר נתן ז"ל ובאיתא ליתא אך העיר ע"ז שכבר הביא דינו בה' תפלה ועי"ש בס' קיג. פס) עי' פורס ס"ד ומח"ו סי' קמ"ט ושע"ה. פס) שבעות ט"ו ע"ב, ירושלמי פ"ו דשבת סוף ה"ב ופ"י דטריובין הי"א, מדרש תהלים זמור צ"א אות א'.

פס) מנהג סי' ס"ה ועי' תשב"ץ סי' רנ"ו ומח"ל ה' פורים, ובכת"י ה': ולא בכתב זו בו זיין לומר שהאוסר אין צר' שימור לכלי זיין.

פס) פסיקתא רבתי פכ"ג אות ח', תנחומא הנדפס מכבר ס' תשא, ועי' במח"ו סי' קמ"ה וקמ"ו ובזוהר ודא דף ל"א ע"ב. ובכת"י ה': מניח לרשעים שתוף לגיהנם — ואו' במוצאי שבת צועק המלאך הממונה.

פס) סרע"ג דף ל"א ע"ב וכ"ה במח"ו שם סי' קמ"ו.

פס) זכ"ב בסידור טרין בשם המכילים. ובכת"י ה': לפי שמתחיל השבוע התקינו בה חל פסוקים.

פס) עי' תשב"ץ סי' פ"א. ובכת"י ה': שאנו יוצאים לקראת המלך.

פס) פסחים ק"א ע"א. ובכת"י ה': וצריך לישב — הוי כחוכא וישלול — כשחל י"ם למוצאי שבת — משום קדושת יו"ט.

פס) כ"ז הובא באיתא ה' הברלה סי' כ"ז ובכלבו שם דף ס"ב ע"ב וג'.

פס) שבת ק"ג ע"ב וטור סי' רצ"ט, ועי' שערי תשובה סי' כ"א ומח"ו ס"ס ק"ב ותשב"ץ סי' פ"ה. ותיתב פסקתי ליתא בכת"י ה'.

פס) ירושלמי פ"ד דפסחים היא ופ"א דהענית ה"ו והובא בתום פסחים ג' ע"ב ד"ה העושה ובאין ה"ב סי' צ"ו ותשב"ץ סי' פ"ח ובאבורהם סוף סדר מוצאי שבת. ודברי המחכים

נשלים סדר של שבי"ה. אילו ימים שאיין נופליין על פניהם. כל ימי ניסן (ע"ה) מוסיפין עליהם ערב פסח ומחרת הפסח שאין אוי ב"ה למנצח, דערב הרג כרגל וצפרא דרגלא כרינלא. ומר"ה סיון עד ה' ימים אחר עצרת, לפי שהן תשומין לחגיגת עצרת, ואמ"נ ע' היה אוי ד' ימים אחר עצרת משום דכתי' אסרו חג בעבותים, הוסיפו על החג כדי אמירת קרבן שהוא ד' ימים (ע"ו), ומוסיפין עליהם ערבו ומנחזו שאין אומרים למנצח כאשר ביארתי. הנוכה ופורים ויו"ד ופ"ו בארד הראשון שהם אסורים בהספד ונתענינות אבל במנחה של י"ד אין למנוע, הכי מוכיח שיטת ההלכה בפ"ק דמגילה (ע"ו) ואין אומרי' למנצח, ושיר מזמור לאסוף מנהג אין אומרי' אוחו אך שמעתי מר' ה"ר ריב"ש כלל זה (ע"ה) כל יום שאין בו מוסף או' וכו' שיר מזמור לאסוף. במנחה ערבית) שבתות וימים טובים וראשי חודשים, יום הופה אחרי עשותה ושהרית שבא חתן לבית הנכנס (ע"ה). ובשבת חתן אין מוסיפין בחול יותר מני בקריאת התורה, ואע"ג שגנעשה כרגל הנימילי בדברים שבנופו, כגון ז' ימי המשחה שנוהג כמות אביו או אמו ואחר כך נוהג ז' ימי אבילות (ע"ה) או לנגעו ולנגע כסותו כדא' במ"ק (ע"ה), אבל לציבור לא לעבור על תקנת חכמים שאמרו אין מוסיפין בחול (ע"ה), ואפשר אב קראו שלשה כבר החתן יקרא רביעי כמו כרגל וזהו בנופו אבל בהמישי לא, דיותר מרגל לא עבדין ליה, החול המועד קרוי רגל (ע"ה). ויום שבוע הבן שהוא יום המילה, ויש מקומות שאין בו למנצח משום דאית ביה טי פאקיום כחדשי עיבורה של אשה (ע"ה), ויש מדרש (ע"ה) ישנבך שם אלהי יעקב, למה הוכיר יעקב יותר משאר אבותיו משום שהיו לו גילגולין ומילטולין יותר מן האבות ובכולם עזרו הבורא, כהדא מקשייתא דאמרין נשיא דהמנא דענית' להדיא: מקישתא יעזור לך, ויש מקומות שאין אומרים אוהו משום דכתי' על המילה שיש אנכי

הזבא בא"ה שם ס' ל"א ובכלבו שם דף ס"ב סוף ע"א. ובכתי' ה' מקמי דליתפני — לכתר דליתפני, — סיומ סירור של שבת.

(ע"ה) עי' סח"ז צד 78, וקח ס' רמיה, שהל"ק ס' ל', מנהגי סהרא"ק דף ל"ג ע"א ומנהגי מהרי"ל דף ב' ע"א

ע"ה) עי' בבנה"ג אוי"ה כו' קל"א.

(ע"ה) דף ז' עיב וירושלמי שם פ"א ה"ה ועי' באויז ח"ב ס' שע"א. ובכתי' ה': אבל במנחת הי"ה.

ע"ה) ובכתי' ה': ובשיר מזמור לאסוף כמנהג בי תרוי [גויסרי] אין או' אותו או שמע' סר'. ועי' לקמן בסדר הנוכה.

ע"ה) עי' הנמוי"מ פ"ב מה' תפלה אות נ"ו. ובכתי' ה': במנחת ערבית בשבתות — אם חפה — שתהא חתן — יותר מנ' מריאת מקריאת התורה.

(ע"ה) כתובות ד' ע"א.

(ע"ה) דף ז' עיב ועי' בפ"ג דנגעים מ"ב ובכורות ל"ד עיב.

(ע"ה) מגילה כ"א ע"א.

(ע"ה) פסחים קי"ה, הויגה י"ח ע"א וכ"ה דעת הרשב"א בתשובותיו בח"ה ס' רס"ו ועי' בהגהת רמב"ם לחיים שם ודלא כמנ"א ס' ת"צ סק"א וס"ו ס' תרס"ה. ובכתי' ה': שאין מוסיפין — שאם קראו — שיכול החתן לקרוא — חול המועד.

(ע"ה) עי' מדרש תהלים מזמור כ' אות א' וילקוט שם רמז תר"פ והזבא ברקח ס"ס ק"ח ועי' במהרי"ל ה' מילה. ובכתי' ה': כחדשי העיבור.

(ע"ה) שם אות ד' משל לאשה עוברת שהיא מקשה לילד וכו' אלא מאן דעני לאסוף בעירן קישיותה הוא יעני יתך בעירן קישיותך. ועי' באבודרהם שתרית של חול דף ל"ז ע"ב. ובכתי' ה': יותר מאבותיו — יותר מהם — דאמרין ליה — דעני להדיא מקשיית' יחזור לך.

על אמתך ולא שייך לאדכורי ביה צרה ^{טז}). ואם יחול ביומי דעשרה ימי תשובה או דתעניתא ורנלים למימר בהן יין סודות, ודוי לא שבקינן ודכולי עלמא קרוי דלא מבטלינן רק והוא רחום ותחנינות ^{טז}). ספק התפלל ספק לא התפלל חוזר ומתפלל דאמי רי יוחנן ולואי שיתפלל אדם בכל יום ^{טז}) וכן בקריית שמע וברכת המזון שהם דאורייתא אבל בדרבנן אינו חוזר בתפילה אלא שאומי. היה מתפלל ונזכר שכבר התפלל פוסק מיד ^{טז}). התפלל ומצא צואה או מימי רנלים בתוך ד' אמות חוזר לראש ^{טז}), וכל הבירה כד' אמות לרי אליעזר ^{טז}), וברושע עבדינן עונדא כוותיה ומעשה רב ^{טז}), ואולם בתלמוד יש אמר רבא אינה כד' אמות וקיימא לן כרבא דבתראה הוא ^{טז}), הלכך בתפילה לא תשנינן לא מאן דהדר משום ולוואי שיתפלל אדם בכל יום, ולא מאן דלא הדר משום דקיימא לן כרבא, ודווקא בתפילה דאמר שהיא תועבה צריך לחזור משום שהיא במקום זבה וכתוב זבה רשעים תועבה, אבל בשאר ^{טז}) ביכות לא צריך לחזור.

סדר ר"ש חר"ש.

ערבית יאמר יעלה ויבא בעבודה ואם לא אמר וסיים ברכתו אין מחזירין אותו לפי שאין מקדשין החדש בלילה ^{טז}), והא דאמר ^{טז}) ימים שיש בהם מוסף כגון שבתות וימים טובים וראשי חודשים ערבית ושהרית ומנהה אומר מעיני המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירין אותו, מוקמינן לה בליל שני של ר"ח של שני ימים שכבר מקדש הוא, והוספי פירש מה שפירשו ^{טז}) אך כך אמר ריב"ז בתשובתו. שחרית כחול אך בעבודה אומר יעלה ויבא, ואם לא אמר, אם נזכר קודם שסיים ג' ברכות אהרונות, חוזר לעבודה בין יחיד בין שליח צבור כשמתפלל בלחש דבכך אין טורח לציבור, אבל אם סיים תפלתו שצריך שחזור לראש ^{טז}) יחיד חוזר אבל שליח צבור אינו חוזר בכל עת שעתיד לאומרו בתפילה אחרת מפני טורח ציבור. ובראש חודש שני ימים ולא אסרו במנחה של יום ראשון לא בלחש ולא בקול גדיא דכיון דאין באותו יום תפלה אחר ^{טז}

^{טז}) שבת קיל עינא. מגילה ט"ז ע"ב. ובכת"י ה': לסימר ביה ולאדכורי יום צרה. ^{טז}) במח"י סי' תקנ"ג. פירס סי' רפ"ב ושהליק סי' ל' בשם רי יצחק בר' יהודה ועי' באו"ח סי' קלי"א סעיף ה'. — וכיון הובא בא"ח שם סי' ל"ג וכלבו דין כ"ב. ובכת"י ה': ביומני דתשובה הענית — ודאי לא ודוי לא שבקינן להו דכולי האי לא מבטלינן.

^{טז}) ברכות כ"א ע"א. ובכת"י ה': כל היום כולו וכן ק"ש — שהם מדאורייתא אבל בדרבנן אינו חוזר רק בתפילה כדאמר.

^{טז}) שם, ועי' באו"ח סי' ק"ז.

^{טז}) שם כ"ב ע"ב תפלתו תועבה, ונ"ב מאי תקנתא להדר ולצלי ומהרשיא מחקו ועי' בתו' שם ד"ה אע"פ. ובכת"י ה': אמותיו.

^{טז}) שם כ"ב ע"ב וצ"ל ר' שמעון בן אלעזר.

^{טז}) שם פיג ה"ה ר"ש בן אלעזר אמר אפי' מרקלין עשר על עשר לא יקרא וכו' הורי ד' חנינא תרתיה כהרא דר"ש בן אלעזר, ועי' בס' האורה ח"ב סי' קל"ד.

^{טז}) ועי' בראב"ה ברכות סי' ס"ט ובכ"י סי' פ"ו.

^{טז}) ועי' מח"י סי' רכ"ח.

^{טז}) ברכות ל' ע"ב.

^{טז}) שבת כ"ד ע"א.

^{טז}) שם בברכות ד"ה לפי ועי' באו"ח סי' קכ"ו ותכ"ב ולעיל הערה ט"ז ובכת"י ה': ואומר מעין המאורע ואם לא אמר — מוקמינא ליה וריח — כך ריב"ז בתשובתו — יאמר יעלה ויבא — ג' אחרונות — כמתפלל בלחש. —

שצריך לחזור אע"פ שעמד לאומרו ערבית ושחרית ומנחה של יום שני, ועוד דאם לא התפלל מנחה מתפלל ערבית שמים נמצא דשייכי זה בזה, אפי' הכי צריך לחזור שלא לחלק במנחה ראש חדש שאינו אלא יום אחד. והאידינא שכל אחד ואחד מתפלל לעצמו א"כ. שלח צבור אמרו בלחש אינו צריך לחזור כלל לא לראש ולא לעבודה (ט"ז) שאינו חוזר ומתפלל אלא משום קדושה וכן נ"ר משיב הרוח ומוריד הגשם ומשאלה (א"ך) שאלה ותן טל ומטרו, או שמא אין לאומרו שמאחר שאין צריך לחזור אם אמרו היו הפסקה [ו] יכול לאומרו בלא חזרה בשומע תפילה, ואם לא אמרו שם אין צריך לחזור (ט"ח). קדי"ש שלי"ם, ומוציא ספר תורה וקורין בסדר פנחס בפר' תמידין ד', הראשון מתחיל וידבר וקורא ג' פסוקים וידבר, צו, ואמרת, והשני דולג וא"ו ואמרת, את הכבש (ה)אחד, ועשירית הא"פ, השלישי עולת תמיד, ונסכה, ואת הכבש השני, ויום השבת, עולת שבת, ומשום דאין משיירין בפרשה פחות מני פסוקים (ס) פן יחשבו היוצאים שהאחד סיים הפר' ולא עוד ודין (ס"ב) בב' פסוקים ולכך או' וביום השבת, [ח] כשם שאין משיירין כך אין מתחילין בפר' בפחות מני פסוקים פן יאמרו הנכנסים זה לא קרא אלא מתחיל הפר' ודיו בב' פסוקים אלא סמכי אמאן דמעיל ושאל, הואיל דלא איפשר בלא אחד מהם (ס"ג) ועוד טוב שהרביעי שבא בשביל ראש חדש יתחיל ובראשי חדשיכם, ומסיים הפרשה, קדי"ש קצ"ה, ונוללין ספר תורה ואין או' יהי רצון ביום שקורין בו הלל, תהלה, ביום שקורין בו הלל אין או' למנצח משום דכתיב ביום צרה וקרינן ביה זה היום עשה יי נגילה ונשמחה בו. (ס"ד). ובא לציון. יש מקומות שא"ו תהלה בעוד שנוגלים ויש שאומ' אותו מעומד, קדי"ש קצ"ה. מוסף, ראשי חדשים, מתפלל בלחש ואחר כך בקול משום קדושה, קדי"ש שלי"ם, עלינו לשבח. מנחה תהלה, קדי"ש קצ"ה, מתפלל בלחש ואומ' יעלה ויבא ויחזור בהגבהת קול משום קדושה, קדי"ש שלי"ם, חל ר"ה שני ימים כזה כן זה, ואם חל בשבת אינו מוכיר שבת ביעלה ויבא שהרי לקח חלקו וזה אינו בא אלא בשביל ר"ה (ס"ה). ובספר תורה קורין בראשון בסדר היום והשביעי (ס"ו) קורא סדר ראש חדש ומתחיל וידבר, ויש מקומות שאין קורין אלא

(ט"ח) ע"י המנהיג דף מ"ז ס"י מ"ו ושחליק ס"י קע"א.

(ט"ט) שנת ברכות כ"ט ע"א, וע"י סחיו ס"י רכ"ח, האורה ח"ב ס"י ס' ואו"ו ח"ב ס"י תנ"ט ית"ם ומאו"ח ס"י ק"ו, וכ"ו חובא בא"ח ה' תפלה ס"י ק"ג ובכלכו דין מ"ג. ובהעתקת הת' בענייני ג"ב: תימה דלא הזכיר הלל. —

(ס) מגילה כ"א ע"ב.

(ס"א) ג' שצ"ל שהאחר ימייס הפרשה ולא יקרא עוד ודיו בב' פסוקים.

(ס"ב) שם במגילה כ"ב ע"א ובתוס' שם ד"ה אין מתחילין, וע"י בהמנהיג דף מ"ה ע"ב ס"י ל"ח ובשחליק ס"י קע"ה ומספר משה ס"י תקכ"ה. וע"י לעיל הפרה שיל ושליא.

(ס"ג) ע"י בספר"ג דף ל"ו ע"ב. ובכת"ו ה': הרביעי ובר"ה — קדי"ש והנוללים ס"ח — דכתיב ביה ביום צרה נקרינן זה היום.

(ס"ד) ע"י שחליק ס"י קע"ח ואו"ו ח"ב ס"י תנ"ח. — ומ"ו חובא בא"ח ה' ר"ה ס"ב ובכלכו דין מ"ג לא הזכיר בשם אמרו. ובכת"ו ה': אלא לר"ה.

(ס"ה) כשיטת רש"י ורו"ף ורמב"ם ורא"ש דסברי דמפטור עולה לסנון שמעה וכתיב בפרס ס"י י' ובס' האורה דלא ס"י ס"ז ובמת"ז ס"י קב"ז שחוד בו מסשיכ לעול ס"י קכ"א ועי"ש ס"י

קס"ה צד 157 וס"י ר"ם ובס' העתים ס"י קכ"א וס' הישר לדית ס"י מ"ה, מ"ז ומ"ח וע"י בתוס' העניית כ"ט ע"ב ד"ה בשני ומגילה כ"ב ע"א ד"ה כיון וממנו דף כ"ח ע"א ס"י ל' ואו"ו ח"ב

ע"י מ"ג ותכ"ב והמבריע ס"י ל"א ושחליק ס"י ע"ט, מ' וקע"ט ה' ירוחם כס' תא"ו ג"ב ח"ג וא"ח ה' קראת ס"ח ס"י מ"ד ותנמי"ם ח"ב מנ"ח תפלה אות ז' וע"י לקטן בסוף ח' הגוכה —

דכתיב ה': ובשני השביעי קורא — — מידבר.

ובראשי חדישיכם ואין הדין עמהם, והוכחה במנילה פ' בני העיר (ט) דאמרי לרב דאמי קרי בפרשת שקלים בצו את בני ישראל מאי שנא ראש חדש אדר שחל להיות בשבת משא' ראש' השנים ולדבריהם שני ושני. מוסף אתה יצרת, מזכיר קרבנות שבת ואחר ראש חדש הוחתם מקדש השבת ישראל וראשי חדישים. וזה סר"י תלפ"ת ימים טובים וקריאתים.

פסח ערבית קריית שמע בברכותי וכולל מעריב בכל ברכה וברכה כאשר פייסו הקדמונים, והא דאמרי בפי' דברכות (ט) מקום שאמרו להאריך אין רשאי לקצ'ר, לקצר אין רשאי להאריך הני מילי לקבע האריכות והקוצר ולפי שעה אין לחוש, ור"ח אמר (ט) דלא קאי מקום (שנהגו) שאמרו אלא אברכת פירות ומצות וברכת זימון נכדך שאכלנו משלו והכי איתא בהדיא בתוספתא (ט). יש הזנים שמנגנים לעשות פלא ואומרים פיוטים (ט) ואחר אי זה צור ישעינו, הרי שמדלנין ומקצירין מלכותו, על כן יש לומר עד לפני משה. ופרוס, ואומי בלחש אלה מועדי יי וני' קרייש קצ'ר, ומתפלל ני' ראשונה, אתה בחרתנו. יעלה ויבא, והשיאנו, והותם מקדש ישראל והזמנים, ני' אחרונה, קרייש שלימ', עלינו לשבח וכי' והולכים לביתם (ט). שחרית סדר ברכות פסוקי דזמרה כמו בשבת, רק שלא יאמר מזמור שיר ליום השבת אלא יתחיל באום להודות (ט). ומעמי' הדלל הנחול כאשר ביאתי בסדר שבת (ט). נשמת, קרייש קצ'ר, ברבי, אור ישע (ט). יוצר הדול, קריית שמע וברכה של אחריה ומתפלל בלחש כמו בערבית ויחזור ויתפלל בקול רם בשביל קדושה ויאמר נקדישך כמו בשבת וני', הלל קדיש שלם, ויוציא בי' ספרי תורות, באחד קורין ארבעה בסד' בא פ' משכו וקחו עד מאריך מצרים על צבאותם. והחמישי בסדר פנחס פ' ובחדש הראשון, קרייש קצ'ר, והמפסיר יחזור ויקרא באותה פרשה ויפסיר ביהושע מן ויאמר יהושע עד ויהי שמעו בכל הארץ (ט). תהלה, ועומד למוסף, קדיש קצר, ומתפלל בלחש ואינו אומר משיב הרוח ומוריד הגשם, כדאייתא (ט). הראשון מזכיר והשני אינו מזכיר, ושני הזנים היו להם אחד לתפלת שחרית

(ט) דף כ"ט ע"ב וכי' כשהליק מי' קע"ט בשם רבינו ישעיה הראשון מפראנו, ובכת"י ה': דקרי' בפש' — שני ר"ח שחל — וכולל המועדים בכל ברכה.
(ט) דף י"א ע"א ועי' בתום' שם ד"ה מקום ובס' הישר לר"ח סי' ס"ג, ייב וכהגהת אשרי פ"א דברכות סי' ייב. — ובכת"י ה': אבל לפי שעה.
(ט) וצ"ל ר"ת.

(ט) פ"א דברכות הית, ועי' בפרסם סי' קע"ד, מחו' סי' שכיה ושהל"ק ס"ס כ"ח. ובא"ה.

ה' תפלת סי' ג"ז הביא דברי המהכים.
(ט) ובכת"י ה': כשמגיעים לעושה פלא מתחילים לפייס ואחר או'. ועי' בספרו של הח' צונץ: דיא זינגאנגאלע פאעיוע דעם מיטטעאלאטערס ע' 61 הערה f.
(ט) והולכים לביתם ליתא בכת"י ה'.

(ט) וכי' דעת רס"ג הובא באבודרהם שחרית של שבת דף מ"ט ע"ב ועי' במאמרו של הח' בנאני הנ"ל צד 29, וכי' בא"ה ה' תפלות המועדים סי' ג' (דף ע"ז ע"ג) וכי' לקמן בסי' ריה, יוה"כ וסכות.

(ט) לעיל הערה רס"ג.
(ט) לרי' שלמה בר' יהודא הבבלי, עי' מש"כ אודותיו הח' צונץ בסי' זינגא. פאעיוע צד 64 ובס' ליטעראטורגעשיכטע צד 180.

(ט) וזהו מיהושע ג, ה' ער ו', כ"ז וכ"ח בסדר פרשיות הנדפס בכה"ג הוצאת תרה"ג ר' עזריאל הילדעכהיימער ז"ל צד 617 ויפה העיר שם על סרע"ג דף מ"א ע"ב.

(ט) תענית ב' ע"א ועי' שבעי' בתום' דיה העובר, ובכת"י ה': ואינו או' מוריד הגשם דאמ' — והאחרון — ומתחיל בקרבנות מוסף מכחדש.

ואחר לחפלת מוסף. ג' ראשונות. אתה בחרתנו, מפני המצינו, ומתחיל בקרבנות מן ובחדש הראשון, ג' אחרונות. קדיש שלם, אין כאלהינו, קדיש [של] קטן. מנחה, תהילה, ובא לציון, קדיש קצר, ג' ראשונות כשחרית בלחש ובקול רם משום קדושה, קדיש שלם. ערבית כליל ראשון, אך אחרי כל תפילתו יתחיל לברך על ספירת העומר ומעומד שכל מעשה העומר מעומד, ועוד כתיב מהחל הרמש בקמה ודרשי' אל תיקרי בקמה אלא בקומה (י"ח) ומצוה למימני יומי ולמימני שבועי (י"ח) עד שבועות, ואמי' מר יהודא י נאון שאם לא מנה הלילה ראשונה שוב לא ימנה משום דכתי' תמימות (י"ט), ואינו מיושב כל כך מה בין לילה ראשונה לשאר הלילות שהוא אומר שאם שכח למנות בהם שבונה בשחר בלא ברכה שמצותיה כלילה, והיג' פי' דמנו שחרית בברכה (כ) והוא דמגילה (כ"ב) קשייא עלייהו דאמי' דמצותה כל הלילה עד שתעלה עמוד השחר ואם כן היכי מברכי בלא עת מצותה. יום שיני כיום ראשון, אך שבוים ראשון הראשון מוכיר נשם והשיני אינו מוכיר נשם, ויום שיני הראשון נמי אינו מוכיר שכיון שפסק שוב אינו אומר. גומר הלל כלו ומצויא בי ס'ת, באחד קורין ד' בברי' אמור בשור או כשב או עז עד וידבר משה את מועדי וגו' והחמישי קורא כדאמול ואוי קדיש קצר ומפסיר קורא כדאמול ומפסיר במלכים וישלח המלך עד ואחריו לא קם כמרו (כ"ג), תהלה, ועומד למוסף, קדיש קציר, ומתפלל בלחש ובקול כדאמול. מנחה כדאמול. ליל חול המועד או' והוא ראום, ברכו ומתפלל י"ח ברכות ומבריל בתפילה כמצויא שבת ואינו או' ויהי נועם כאשר ביאתי, קדיש שלם. שחרית ברכות ופסוקי דומרה ככחול, רק מזמור לתודה לא יאמר שלא הייתה תודה קריבה בפסח מפני חמץ שבה, גם בערב פסח לא יאמרנו שלא הייתה תודה קריבה בו, לפי שאין מביאין קרשים לבית הפסול שהתורה נאכלת לשני ימים ולילה אחד ובערב הפסח אין לו זמן לאכלה (כי אם) עד ארבע שעות (כ"ד), ומורי הרב רבי יהיא' לא היה מתחיל בזה ובוה בהריעו ליי' כל הארץ (כ"ד). ויצר תפלה של חול, רק בעבודה אומר יעלה ויבא וקורא הלל ויברך לקרוא וכן כל

(י"ח) שערי תשובה סי' ע"ט, רייצ נאות ח"ב דף ק"ה, לקח טוב פ' לך י"ז, י"ג, אמור (דפוס ווילנא עד ס"ה ע"א) ומוף פ' שלח (קי"ג ע"ב), פדרס סי' קע"א, מח"ו צד 301 וצד 487, האשכול חיא סי' כ"ג, רוקח סי' ש"ש, שהל"ק סי' רל"ד, רא"ש סוף פסחים, א"ח ה' ציצית סי' כ"ח וה' ספירת העומר סי' ג' וה' לולב סי' כ"א וכלבו דין נ"ה, כטה משה סי' תרס"ה, תת"ד וחתק"ל, ועי' לקמן בה' סוית. — ובכתי' ה': העומר בעמידה. (י"ח) ר"ה ה' ע"א, הגיגה י"ז ע"ב, כנחות סיו ע"א, ובכתי' ה': ומצוה למסני שבועי. (י"ט) כהיג' ה' סנחות והובא בפרדס סי' מ"ז וקמ"ג, ה' האורה חיא סי' צ"א, ובכ"י ה': לילה הראשון — שמצוה בלילה.

(כ) כיכ בה' עצרת ועי' ברא"ש סוף פסחים סי' מ"א. (כ"א) דף ה' ע"ב וי"ח תת"ד שם ד"ה כל הלילה ומנחת ס"ו ע"א וזכר וכר"צ גיאות שם, ובעל העיטור ח"ב דף ג' ע"א ובא"ח ה' ספירת העומר סי' ה'. (כ"ב) כמנהגנו וכ"ה בסרע"ג דף מיא ע"ב וזכר"צ גיאות ח"ב דף ק"ו ורלא כדאיאת בסדר פשויות שככהיג הנ"ל צד 618 ובמח"ו צד 302. — ובכתי' ה': ומפסיר קרי' כדאמול ומפסיר ביהוקאל במלכים — — ומכרך בתפלה כבמצויא שבת — רק כמזמור לתודה — מפני חמץ שבה — שהייתה נאכלים לב' ימים. — (כ"ג) ספחים י"ג ע"ב, ביצה י"ט ע"ב, ועי' מח"ו צד 62 ומנהגו כהראיך דף ל"ט ע"ב בשם ר' חיים פלטיאל תולעת ומשה סי' תרע"ד, ובכתי' ה': אין לו שהות כי אם היום מפני חמץ שבה ושמעתי שרבי' הי' ר' יהואל — ובוה ברכיעי. (כ"ד) וי"ח ברוקח סי' שיש בשם ר' אליהו ובמנהגי מהרי"ל תפלה של פסח (רי"ק דף כ"ו ע"ב) בשם מנהגי ריגוס.